

Krajowa Administracja
Skarbowa

Ministerstwo Finansów
Departament Cei

WYTYCZNE
dotyczące stosowania reguł pochodzenia
w Umowie o partnerstwie gospodarczym między
Unią Europejską a Japonią

Wersja: 1.0

STYCZEŃ, 2019

I. Umowa o wolnym handlu UE – Japonia. Informacje wstępne

W dniu 1.02.2019 r. wchodzi w życie i będzie od tego dnia stosowana Umowa o partnerstwie gospodarczym między Unią Europejską a Japonią (ang. Agreement between the European Union and Japan for an Economic Partnership – EPA EU-JP). Umowa ta, podobnie jak i inne umowy zawarte ostatnio przez Unię Europejską, obejmuje nie tylko sprawy handlowe, ale też stanowi znaczące wzmocnienie partnerstwa gospodarczego z Japonią, co znalazło odzwierciedlenie w nazwie samej Umowy. Poza sprawami handlowymi reguluje więc ona także m.in. takie obszary jak: ograniczenia pozataryfowe, usługi, przetargi publiczne, inwestycje, prawa własności intelektualnej czy ochrona danych.

Umowa przewiduje dla większości towarów całkowitą, a dla niektórych częściową liberalizację handlu między UE i Japonią. Tam gdzie pełna liberalizacja nie nastąpi wraz z rozpoczęciem jej stosowania, umowa przewiduje harmonogram stopniowego obniżania ceł w kolejnych latach, jakkolwiek niektóre towary zostały wyłączone z procesu liberalizacji.

Umowa została podpisana 25 lipca 2018 r. w Tokio w trakcie 25 Szczytu UE - Japonia, a po zakończeniu niezbędnych procedur koniecznych do jej wejścia w życie została opublikowana w Dzienniku Urzędowym UE L 330 z 27.12.2018 r. Zawiadomienie dotyczące wejścia w życie Umowy o partnerstwie gospodarczym między Unią Europejską a Japonią zostało natomiast opublikowane w Dz. Urz. UE L 9 z 11.01.2019.

II. Warunki korzystania z umowy EPA UE - Japonia

1. Wprowadzenie

Liberalizacja handlu dotyczy oczywiście tylko takich towarów, które mogą być **uważane za pochodzące odpowiednio z UE lub z Japonii** (tzw. produkty pochodzące). Dla określania pochodzenia towarów służy Rozdział 3 Umowy (Reguły pochodzenia i procedury dotyczące pochodzenia). Eksporterzy powinni zapoznać się z tą częścią umowy, aby sprawdzić czy wytwarzane przez nich produkty spełniają reguły pochodzenia i tym samym będą uprawnione do preferencyjnego traktowania w kraju przywozu. Należy przy tym mieć na uwadze, że reguły pochodzenia w Umowie z Japonią odbiegają od dotychczasowych unijnych standardów, tzn. reguł jakie mają zastosowanie w większości obecnie funkcjonujących umów o wolnym handlu, których stroną jest UE. Nie oznacza to, że są one bardziej rygorystyczne lub łagodniejsze. W wielu przypadkach przyjęte zostały po prostu odmienne kryteria dla ustalania pochodzenia produktów, często oparte na klasyfikacji taryfowej. Tam gdzie reguły pochodzenia oparte są na wartości użytych do wytworzenia produktu materiałów niepochodzących (czyli materiałów pochodzących z krajów trzecich) bazą do kalkulacji może być cena produktu ex-work lub FOB. Używane są także pojęcia „maksymalnej wartości materiałów niepochodzących – MaxNOM” oraz „udziału wartości regionalnej – RVC”. Odmienne jest również sposób zapisu samych reguł poprzez stosowanie szeregu skrótów (CC, CTH, CTS). Wyjaśnienia używanej w liście reguł terminologii zostały zawarte w Załączniku 3-A do Umowy. Dlatego sprawdzenie unijnego pochodzenia produktów powinno nastąpić przed rozpoczęciem ich preferencyjnego wywozu

do Japonii. Zabezpieczy to eksporterów przed ewentualnymi negatywnymi konsekwencjami, gdy pochodzenie wywiezionych produktów będzie weryfikowane.

2. Niezmiennosc

Warunkiem zastosowania preferencji taryfowych dla przywożonych towarów jest ich **bezpośredni przywóz z kraju eksportu do kraju importu**, określanym tutaj jako „niezmiennosc” (artykuł 3.10). Termin ten oznacza, że po dokonaniu wywozu produktu pochodzącego i przed jego zgłoszeniem do dopuszczenia do obrotu w kraju przywozu, nie zmienia się go ani nie przekształca w żaden sposób, ani nie poddaje żadnym czynnościom innym niż czynności służące zachowaniu go w dobrym stanie lub innym niż dodawanie lub przymocowywanie znaków, etykiet, pieczęci lub innej dokumentacji w celu zapewnienia zgodności ze szczególnymi wymogami kraju przywozu. Dzielenie przesyłek może mieć miejsce w państwie trzecim, jeżeli zostaje dokonane przez eksportera lub na jego odpowiedzialność i pod warunkiem, że przesyłki pozostają w państwie trzecim pod dozorem celnym.

W przypadku wątpliwości co do tego, czy spełniono wymogi „niezmiennosci”, organ celny kraju przywozu może zażądać od importera udokumentowania spełnienia tego warunku, co należy udowodnić za pomocą wszelkich środków, włącznie z umownymi dokumentami przewozowymi w rodzaju listu przewozowego, albo też dowodami faktycznymi lub materialnymi, jak oznakowanie lub numeracja opakowań lub jakiegokolwiek inne dowody związane z samymi towarami.

3. Wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe

Drugim warunkiem dla zastosowania preferencyjnego traktowania taryfowego w związku z pochodzeniem towarów z Japonii jest wniosek importera w tej sprawie (artykuł 3.16). Wniosek taki jest elementem samego zgłoszenia celnego i polega na wypełnieniu pola 36 (preferencje) dokumentu SAD. Jego wypełnianie jest obowiązkowe dla procedury dopuszczenia do obrotu. W przypadku umowy między Unią Europejską i Japonią zastosowanie ma kod preferencji „300”. Konieczne jest także wskazanie kraju preferencyjnego pochodzenia towaru – pole 34 (kod kraju pochodzenia) – dla Japonii kodem jest „JP”.

Wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe przywiezionych produktów opiera się na:

- a) wystawionym przez eksportera „oświadczeniu o pochodzeniu” wskazującym, że produkt jest pochodzący; lub
- b) tzw. „wiedzy importera”, że produkt jest pochodzący.

W polu 44 SAD (dodatkowe informacje/załączone dokumenty/świadczenia i pozwolenia) następujące informacje (kody) muszą być zamieszczone:

- U110 - gdy wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe jest oparty na oświadczeniu o pochodzeniu dla pojedynczej przesyłki; należy podać także dane identyfikacyjne dokumentu, na którym oświadczenie zostało sporządzone;
- U111 - gdy wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe jest oparty na oświadczeniu o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów; należy podać

także dane identyfikacyjne dokumentu, na którym oświadczenie zostało sporządzone oraz datę końcową jego ważności;

- U112 - gdy wniosek o preferencyjne traktowanie taryfowe jest oparty na “wiedzy importera”.

3.1. Oświadczenie o pochodzeniu

Umowa EPA EU-JP nie przewiduje stosowania jako dowody pochodzenia towarów świadectw wystawianych przez organy celne kraju wywozu lub inne upoważnione organy. Dowodem pochodzenia jest oświadczenie o pochodzeniu (artykuł. 3.17) sporządzone przez eksportera, przy czym zgodnie z definicją eksportera zawartą w artykule 3.1 Umowy „eksporter” oznacza osobę z siedzibą na terytorium jednej ze stron Umowy (odpowiednio UE lub Japonia), która zgodnie z wymogami określonymi w przepisach ustawowych i wykonawczych Unii lub Japonii, wywozi lub wytwarza produkt pochodzący i sporządza oświadczenie o pochodzeniu.

Eksporter zamieszcza swoje oświadczenie na fakturze lub innym dokumencie handlowym, który na tyle szczegółowo opisuje pochodzący produkt, by umożliwić jego identyfikację. Treść takiego oświadczenia jest określona w Załączniku 3-D do Umowy i jest ona podobna, ale nie identyczna, do spotykanych w innych umowach wzorów deklaracji, stosowanych jako dowód pochodzenia produktów w ramach innych unijnych umów o wolnym handlu. Występują tutaj pewne istotne różnice. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na obowiązek podania w oświadczeniu zastosowanego przy określaniu pochodzenia towaru kryterium pochodzenia, w oparciu o które produkt uzyskał swój preferencyjny status pochodzenia (np. produkt całkowicie uzyskany, wystarczająco przetworzony, kumulacja pochodzenia). Szczegółowe wyjaśnienia dotyczące sposobu deklarowania kryterium pochodzenia znajdują się w przypisie ⁽⁴⁾ do wzoru oświadczenia.

Elementem oświadczenia jest też tzw. numer referencyjny, który w przypadku eksporterów unijnych jest numerem REX. W przypadku eksporterów unijnych oświadczenie o pochodzeniu będzie mógł sporządzić każdy eksporter, ale tylko dla przesyłek, których wartość nie przekroczy 6000 euro. Tam gdzie wartość przesyłki przekroczy wspomniany próg 6000 euro, oświadczenie będzie mógł sporządzić wyłącznie eksporter zarejestrowany w systemie REX i numer ten należy wskazać w treści oświadczenia.

Polscy przedsiębiorcy, którzy zamierzają wywozić produkty do Japonii w ramach Umowy EPA EU-JP powinni więc zarejestrować się w bazie zarejestrowanych eksporterów REX. W Polsce rejestracja prowadzona jest przez Izbę Administracji Skarbowej w Poznaniu – Wydział Centralna Rejestracja. Wytyczne dla przedsiębiorców dotyczące rejestracji w REX są dostępne pod adresem:

[REX Wytyczne dla przedsiębiorców - Pochodzenie towarów - Finanse](#)

Zarejestrowanie się eksportera w systemie REX pozwoli na wykorzystanie możliwości jakie stwarza unijnym eksporterom umowa EPA EU-JP.

W przypadku eksporterów japońskich numerem referencyjnym będzie japoński numer przedsiębiorstwa (ang. Japan Corporate Number).

ZAŁĄCZNIK 3-D

TEKST OŚWIADCZENIA O POCHODZENIU

Oświadczenie o pochodzeniu sporządza się za pomocą wzoru tekstu w jednej z przewidzianych umową wersji językowych. Jeśli deklaracja jest sporządzana odrębnie, należy ją sporządzić tuszem i drukowanymi literami. Oświadczenie o pochodzeniu musi zostać sporządzone zgodnie ze wskazówkami podanymi w przypisach, ale same przypisy nie są dołączane do oświadczenia.

Sporządzanie przez eksportera oświadczenia o pochodzeniu na odrębnym dokumencie (czysta kartka papieru lub papier firmowy przedsiębiorstwa) nie jest dozwolone, ponieważ przewidziane jest używanie do tego celu wyłącznie dokumentów handlowych (zwykle jest to faktura, ale także inne dokumenty handlowe). Dotyczy to także oświadczeń o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów (pkt. 3.2.)

Wersja w języku polskim

(Okres: od do (1))

Eksporter produktów objętych niniejszym dokumentem (nr referencyjny eksportera (2)) deklaruje, że z wyjątkiem gdzie jest to wyraźnie określone, produkty te mają preferencyjne pochodzenie (3).

(Zastosowane kryteria pochodzenia (4))

.....

(Miejsce i data (5))

.....

(Wydrukowana nazwa / imię i nazwisko eksportera)

.....

Wersja w języku angielskim:

(Period: from..... to(1))

The exporter of the products covered by this document (Exporter Reference No (2)) declares that, except where otherwise clearly indicated, these products are ofpreferential origin (3).

(Origin criteria used(4))

.....

(Place and date (5))

.....

(Printed name of the exporter)

.....

PRZYPISY

- (¹) Jeżeli oświadczenie o pochodzeniu wypełniono dla wielu wysyłek identycznych produktów pochodzących w rozumieniu art. 3.17 ust. 5 lit. b), należy wskazać okres, dla którego oświadczenie o pochodzeniu będzie miało zastosowanie. Okres nie może przekraczać 12 miesięcy. Cały przywóz produktu musi odbywać się we wskazanym okresie. Jeżeli okres nie ma zastosowania, można zostawić puste miejsce.
- (²) Należy podać numer referencyjny, za pomocą którego eksporter jest zidentyfikowany. W przypadku eksportera z Unii Europejskiej, jest to numer nadany zgodnie z przepisami ustawowymi i wykonawczymi Unii Europejskiej. W przypadku eksportera z Japonii, jest to japoński numer przedsiębiorstwa (ang. Japan Corporate Number). Jeżeli eksporterowi nie nadano numeru, pole może pozostać puste.
- (³) Należy wskazać pochodzenie produktu; Unia Europejska lub Japonia.
- (⁴) Należy podać, w zależności od przypadku, jeden lub kilka z następujących kodów:
- „A” w przypadku produktów, o których mowa w art. 3.2 ust. 1 lit. a)
 - „B” w przypadku produktów, o których mowa w art. 3.2 ust. 1 lit. b)
 - „C” w przypadku produktów, o których mowa w art. 3.2 ust. 1 lit. c), z uwzględnieniem następujących dodatkowych informacji na temat rodzaju wymogów dotyczących konkretnych produktów zastosowanych w odniesieniu do tych produktów;
 - „1” w przypadku reguły zmiany klasyfikacji taryfowej;
 - „2” w przypadku reguły maksymalnej wartości materiałów niepochodzących lub minimalnego odsetka wartości regionalnej;
 - „3” w przypadku reguły dotyczącej „szczególnego procesu produkcji”; lub
 - „4” w przypadku stosowania postanowień sekcji 3 dodatku 3-B-1;
 - „D” w przypadku kumulacji pochodzenia, o której mowa w art. 3.5; lub
 - „E” w przypadku tolerancji, o których mowa w art. 3.6.
- (⁵) Miejsce i data mogą zostać pominięte, jeżeli odpowiednie informacje są zawarte w samym dokumencie.

3.2. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów

Nowym rozwiązaniem z zakresu sposobu dokumentowania pochodzenia towarów jest oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów (artykuł 3.17). Jakkolwiek podobne rozwiązanie przewidziane jest w Umowie z Kanadą (CETA), ale nie jest ono jeszcze stosowane w przywozie z Kanady do UE. W przypadku Umowy EPA EU-JP takie oświadczenia mogą być stosowane w przywozie z Japonii do UE już od dnia wejścia w życie tej Umowy.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów jest oświadczeniem ważnym **dla przesyłek identycznych produktów w okresie maksimum 12 miesięcy**. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek wprowadza ułatwienie dla producentów/eksporterów wysyłających identyczne produkty temu samemu odbiorcy, ponieważ dla określonego przedziału czasu tylko jedno oświadczenie jest potrzebne, obejmujące wszystkie produkty, zamiast odrębnych oświadczeń na poszczególnych dokumentach handlowych dotyczących pojedynczych przesyłek.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek, podobnie jak to ma miejsce w przypadku oświadczeń dla pojedynczej przesyłki, sporządza eksporter na dokumencie handlowym, który oprócz informacji wymaganych zgodnie ze wzorem oświadczenia, zawiera jasny opis pochodzących produktów, do których się odnosi.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek jest ważne tylko dla identycznych produktów, co oznacza produkty, które odpowiadają pod każdym względem tym, które zostały opisane w oświadczeniu i które uzyskują status pochodzenia w identyczny sposób. Opis produktu na użytym dokumencie handlowym dla sporządzenia oświadczenia o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek musi być zatem wystarczająco precyzyjny, żeby łatwo można było zidentyfikować sam produkt, ale także identyczne produkty, które będą następnie objęte tym oświadczeniem o pochodzeniu.

3.2.1. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów. Okres stosowania.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek wskazuje trzy daty:

- a) datę, kiedy zostało sporządzone (data sporządzenia);
- b) datę rozpoczęcia okresu ważności (data początkowa);
- c) datę, kiedy kończy się okres ważności (data końcowa), która nie może być późniejsza niż 12 miesięcy po dacie początkowej.

Data sporządzenia nie może być późniejsza od daty początkowej, a oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów może być użyte jako podstawa dla preferencyjnego traktowania taryfowego wyłącznie dla tych zgłoszeń celnych, które są przyjmowane w dniach pomiędzy datą początkową i końcową.

3.2.2. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów. Wykorzystanie oświadczenia przy wnioskowaniu o preferencyjne traktowanie.

Procedura wnioskowania o preferencyjne traktowanie nieznacznie różni się w zależności od tego czy wniosek jest oparty na oświadczeniu o pochodzeniu sporządzonym dla pojedynczej przesyłki czy dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów.

Każdy kolejny wniosek o preferencyjne traktowanie dla identycznych produktów w okresie ważności oświadczenia będzie na nim oparty. Jak to już było wspomniane wcześniej w części dotyczącej wnioskowania o preferencje (pkt 3), w tym celu w polu 44 dokumentu SAD (dodatkowe informacje/załączone dokumenty/świadectwa i pozwolenia) należy każdorazowo (zarówno przy pierwszej przesyłce jak i przy kolejnych) podawać dane identyfikacyjne oświadczenia dla wielokrotnych przesyłek, wykorzystując do tego celu kod U111. Wraz z tym kodem należy wskazać numer identyfikacyjny dokumentu, na którym oświadczenie zostało sporządzone oraz datę końcową jego ważności w formacie RRRRMMDD.

3.2.3. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów. Wycofanie oświadczenia.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek musi być wycofane przez eksportera jeżeli warunki do jego wykorzystania nie są już spełnione (produkty utraciły swój preferencyjny

status pochodzenia). Musi być także wycofane, gdy taka sytuacja wystąpi w odniesieniu do poszczególnych produktów wskazanych w oświadczeniu. W takim przypadku oświadczenie pozostaje ważne dla pozostałych produktów wymienionych w tym dokumencie. Wycofanie musi mieć formę dokumentu odnoszącego się do oryginalnego oświadczenia dla wielokrotnych przesyłek. Jeżeli produkty ponownie uzyskują preferencyjny status pochodzenia, musi być dla nich sporządzone nowe oświadczenie o pochodzeniu.

3.2.4. Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek identycznych produktów. Inne wymogi.

Wniosek o preferencyjne traktowanie jest zwykle składany w momencie przywozu produktów, ale może to być także wniosek o zwrot lub umorzenie należności celnych dotyczących produktów przywiezionych wcześniej. Jednakże oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek nie może być użyte w takim przypadku.

Oświadczenie o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek musi być w dyspozycji importera przed momentem dokonania pierwszego zgłoszenia zawierającego wniosek o preferencyjne traktowanie opartego na tym oświadczeniu i musi mu towarzyszyć faktura lub inny dokument handlowy, który wskazuje produkty, dla których oświadczenie może być użyte.

W odniesieniu do okresu przechowywania dokumentów, termin ten w przypadku oświadczeń o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek określa się od końcowej daty jego ważności.

Eksporter jest identyfikowany poprzez numer referencyjny, który w przypadku unijnych eksporterów jest numerem REX. Eksporter, który nie zarejestrował się w bazie REX nie może sporządzać oświadczeń o pochodzeniu dla wielokrotnych przesyłek.

3.3. Wiedza importera

Nowym rozwiązaniem przy wnioskowaniu o preferencyjne traktowanie taryfowe przywożonych towarów jest oparcie takiego wniosku na tzw. „wiedzy importera” (artykuł 3.18), czyli jego wiedzy o tym, że produkt pochodzi z kraju wywozu, odpowiednio z Japonii lub Unii, opartej na informacjach, z których wynika, że produkt jest pochodzący oraz że spełnia wymogi Rozdziału 3 Umowy. Wiedza ta musi być więc oparta na informacjach w formie dokumentów i innych dowodów udostępnionych importerowi przez eksportera lub wytwórcę produktu, które są w posiadaniu importera już w momencie składania zgłoszenia celnego. W oparciu o nie importer musi być w stanie udowodnić, że odpowiednia reguła pochodzenia została spełniona i produkt mógł być uważany za pochodzący. Jeżeli importer nie będzie w stanie tego wykazać, organ celny odmówi przyznania preferencyjnego traktowania taryfowego. Dlatego organy celne przy przyjmowaniu zgłoszenia przywozowego mogą sprawdzać prawidłowość wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe opartego na „wiedzy importera” i żądać dodatkowych informacji, w tym odpowiednich dokumentów. Takie sprawdzenie może także mieć miejsce na późniejszym etapie kontroli zgłoszeń celnych.

Dlatego importer musi przechowywać, przez okres minimum trzech lat, wszystkie dowody potwierdzające, że produkty dla których wnioskował o preferencyjne traktowanie były pochodzące. Ten termin jest liczony od dnia złożenia wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe.

Organy celne kraju przywozu mogą także odmówić preferencyjnego traktowania taryfowego w wyniku weryfikacji zgłoszenia, w którym takie traktowanie było wnioskowane na podstawie „wiedzy importera”, gdy:

- w terminie 3 miesięcy następujących po pierwszym wezwaniu do przekazania konkretnych informacji; i
 - w terminie 3 miesięcy następujących po wezwaniu do przekazania dodatkowych informacji;
- organ celny kraju przywozu nie otrzymał odpowiedzi od importera lub gdy przekazana odpowiedź jest niewystarczająca dla udowodnienia preferencyjnego statusu produktu, dla którego wnioskowane było preferencyjne traktowanie taryfowe.

4. Postanowienia przejściowe dotyczące produktów w tranzycie lub znajdujących się pod kontrolą organów celnych kraju przywozu

Zgodnie z artykułem 3.29 Umowy EPA EU-JP postanowienia tej Umowy można stosować do produktów, które są zgodne z postanowieniami Rozdziału 3 i które w dniu wejścia w życie Umowy (1.02.2019) są w tranzycie z kraju wywozu do kraju przywozu lub znajdują się pod kontrolą organów celnych kraju przywozu (bez uiszczenia należności celnych przywozowych), pod warunkiem, że w ciągu 12 miesięcy od dnia wejścia w życie Umowy złożono do organu celnego kraju przywozu wnioski o przyznanie preferencyjnego traktowania taryfowego.

Oznacza to, w przypadku przywozu do UE, że produkty, które będą w dniu 1.02.2019 r. przewożone z Japonii do UE lub będą znajdować się już na terytorium UE, ale nie będą jeszcze dopuszczone do obrotu (np. będą składowane w składzie celnym), będą mogły korzystać z preferencyjnego traktowania taryfowego w momencie ich dopuszczania do obrotu lub w terminie późniejszym, na podstawie wniosku skierowanego do organu celnego. Należy przy tym mieć jednak na uwadze, że oświadczenie o pochodzeniu może być sporządzone przez eksportera dopiero po wejściu w życie Umowy. Sporządzone wcześniej oświadczenia nie będą miały mocy dowodowej.

III. Weryfikacja preferencyjnego pochodzenia towarów

1. Wprowadzenie

Użycie oświadczenia o pochodzeniu lub wiedzy importera jako podstawy wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe przywiezionych produktów, determinuje późniejszy sposób przeprowadzenia weryfikacji ich pochodzenia. Artykuł 3.16 pozwala organom celnym kraju przywozu zażądać od importera dodatkowych wyjaśnień. W UE takie dodatkowe wyjaśnienia nie są każdorazowo wymagane, ale są wymagane jako część procesu weryfikacji zgłoszenia (artykuł 3.21), jeżeli wniosek (jako element zgłoszenia celnego) został skierowany do weryfikacji na podstawie wyników analizy ryzyka (w tym próby losowej).

2. Weryfikacja wniosków opartych na „oświadczeniu o pochodzeniu”

W przypadku, gdy wniosek jest oparty na „oświadczeniu o pochodzeniu” sporządzonym przez eksportera z kraju wywozu, potencjalna weryfikacja składa się z następujących dwóch etapów:

Etap 1: organ celny kraju przywozu wymaga od importera dodatkowych informacji, ale nie więcej niż jest to określone w artykule 3.21(2), tj.:

- a) oświadczenie o pochodzeniu, jeżeli oświadczenie o pochodzeniu było podstawą wniosku o preferencyjne traktowanie taryfowe;
- b) klasyfikacja taryfowa produktu w ramach Systemu Zharmonizowanego i zastosowane kryteria pochodzenia;
- c) krótki opis procesów produkcji;
- d) szczegółowy opis danego procesu, jeżeli kryterium pochodzenia opierało się na szczególnym procesie produkcyjnym;
- e) w stosownym przypadku, opis materiałów pochodzących i materiałów niepochodzących wykorzystanych w procesie produkcji;
- f) stosowna kategoria (taka jak zbieranie, górnictwo, rybołówstwo oraz miejsce produkcji), jeżeli kryterium pochodzenia było kryterium „całkowicie uzyskane”;
- g) wartość produktu oraz wartość wszystkich użytych materiałów niepochodzących lub, w stosownych przypadkach w celu ustalenia zgodności z wymogiem wartości, materiałów pochodzących wykorzystanych w produkcji, jeżeli kryterium pochodzenia opierało się na metodzie wartości;
- h) waga produktu oraz waga wszystkich użytych materiałów niepochodzących lub, w stosownych przypadkach w celu ustalenia zgodności z wymogiem wagi, materiałów pochodzących wykorzystanych w produkcji, jeżeli kryterium pochodzenia opierało się na wadze;
- i) wykaz wszystkich materiałów niepochodzących wraz z ich kodami taryfowym w ramach Systemu Zharmonizowanego (w formie dwu-, cztero- lub sześciocyfrowym w zależności od kryteriów pochodzenia), jeżeli kryterium pochodzenia opierało się na zmianie klasyfikacji taryfowej; lub
- j) informacje dotyczące zgodności z postanowieniem o niezmienności, o których mowa w art. 3.10.

Przy przekazywaniu wymaganych informacji importer może podać wszelkie dodatkowe informacje, jakie uzna za istotne do celów weryfikacji.

Jeżeli organy celne kraju przywozu zdecydują się przejść do etapu 2a weryfikacji oświadczenia o pochodzeniu, importer nie jest wówczas zobowiązany do przedstawienia tych informacji i może pozostawić to eksporterowi, żeby ten przekazał je bezpośrednio organowi celnemu (artykuł 3.21(4)) lub w ramach współpracy administracyjnej (artykuł 3.22).

Etap 2a: w przypadku, gdy organy celne kraju przywozu wymagają dodatkowych informacji, a wymagane w ramach etapu 1 informacje konieczne do zweryfikowania statusu pochodzenia produktów nie są udostępniane ani przez importera ani przez eksportera, organy celne kraju przywozu mogą wnioskować o współpracę administracyjną do organów celnych kraju wywozu (artykuł 3.22(2)).

3. Weryfikacja wniosków opartych na „wiedzy importera”

W przypadku wniosku opartego na „wiedzy importera”, weryfikacja składa się z następujących dwóch etapów:

Etap 1: organ celny kraju przywozu żąda od importera dodatkowych informacji, ale nie więcej niż jest to określone w artykule 3.21(2) – jak w pkt 2.

Przy przekazywaniu wymaganych informacji importer może podać wszelkie dodatkowe informacje, jakie uzna za istotne do celów weryfikacji.

Etap 2b: w przypadku, gdy organy celne kraju przywozu wymagają dodatkowych szczegółowych informacji dla określenia status pochodzenia przywiezionych produktów, mogą one zażądać na tym etapie od importera przedstawienia kolejnych dodatkowych szczegółowych informacji (artykuł 3.21(5)). Organy celne kraju przywozu nie mogą wnioskować w tym przypadku o współpracę administracyjną (artykuł 3.22(2)).

Wezwanie o dodatkowe szczegółowe informacje (etap 2b) skierowane przez organy celne kraju przywozu do importera jest możliwe dopiero po wezwaniu o podstawowe informacje (etap 1) i jeżeli organ celny uważa, że takie dodatkowe informacje są konieczne do zweryfikowania pochodzenia produktu.

Bezpośrednie wnioski organów celnych kraju przywozu o udzielenie informacji kierowane do eksporterów lub ich wizyty w siedzibie eksportera nie są możliwe jako część procesu weryfikacji.

4. Współpraca pomiędzy eksporterem i importerem przy weryfikacji pochodzenia

Oprócz zobowiązań kontraktowych pomiędzy kupującym i sprzedającym, Rozdział 3 Umowy nie wprowadza żadnych obowiązków dla eksportera do przekazywania informacji importerowi, nawet wtedy, gdy organy celne kraju przywozu żądają od importera przedstawienia takich informacji. Niemniej jednak, jeżeli eksporter, w związku z prośbą importera, zamierza przekazać wymagane na tym etapie weryfikacji informacje, może wybrać czy zrobić to poprzez przekazanie wymaganych informacji importerowi czy bezpośrednio organom celnym kraju przywozu.

5. Obowiązki importera

W przypadku ‘wiedzy importera’, importer musi być w stanie udowodnić, że produkt jest pochodzący i spełnia wymogi Rozdziału 3. W przypadku wniosku o ich udostępnienie w oparciu o artykuł 3.21(1), importer powinien być w stanie zebrać konieczne informacje w ciągu trzech miesięcy (artykuł 3.24(1)(a)).

Ponieważ wszystkie informacje udowadniające, że produkt jest pochodzący i spełnia wymogi określone w Rozdziale 3 powinny być dostępne importerowi, jest on zobowiązany do przedstawienia wymaganych informacji organom celnym kraju przywozu. Ich brak będzie skutkował odmową preferencyjnego traktowania taryfowego, odpowiednimi środkami administracyjnymi i sankcjami.

6. Współpraca administracyjna pomiędzy organami celnymi krajów wywozu i przywozu

Organy celne kraju przywozu nie prowadzą żadnych działań związanych z weryfikacją bezpośrednio w kraju eksportu. Weryfikacja jest możliwa tylko poprzez współpracę administracyjną pomiędzy administracjami celnymi (artykuł 3.22). Wniosek o współpracę administracyjną jest możliwy tylko po wcześniejszym skierowaniu wezwania do importera o udostępnienie informacji (etap 1) i jeżeli organy celne kraju przywozu uważają, że dodatkowe informacje są konieczne, żeby zweryfikować pochodzenie produktu.

Organy celne kraju wywozu mogą być także proszone o zweryfikowanie prawnych uprawnień eksportera do sporządzania oświadczeń o pochodzeniu.

Wniosek o współpracę administracyjną jest możliwy tylko w przypadku wniosków o preferencyjne traktowanie opartych na oświadczeniu o pochodzeniu. Organy celne kraju przywozu mogą kierować swoje wnioski do organów celnych kraju wywozu w okresie 2 lat od momentu przywozu produktów.

Organy celne kraju wywozu mogą wymagać od eksportera, który sporządził oświadczenie o pochodzeniu, dostarczenia dokumentów i innych dowodów potwierdzających pochodzenie produktów, dla których zostało ono sporządzone. Mogą także przeprowadzać kontrole w siedzibie eksportera dla sprawdzenia odpowiednich dokumentów jak i kontrolować miejsca, gdzie produkty są wytwarzane.

Eksporter jest zobowiązany do współpracy z organami celnymi przy weryfikacji, ale ma prawo do zapoznania się z informacjami, które organy te zamierzają przekazać organom celnym kraju przywozu w odpowiedzi na wniosek weryfikacyjny. Eksporter może zdecydować, że informacje uważane za poufne nie mogą być przekazane.

Informacje uważane przez eksportera za poufne, mogą być jednak wykorzystane przez organy celne kraju wywozu dla przygotowania opinii zgodnie z artykułem 3.22(4)(b). W takim przypadku, organy celne kraju wywozu mogą stwierdzić w swojej opinii, że w wyniku przeprowadzonej weryfikacji (przeglądu dokumentów, wizyty w siedzibie eksportera/producenta, itd.), uważają, że produkty mogą (lub nie) być uważane za pochodzące z kraju wywozu i spełniają pozostałe wymogi Rozdziału 3. Jako część opinii, mogą przedstawić ustalenia i fakty dotyczące weryfikacji, ale tylko te, na które zgodził się eksporter (szczególnie w części wyjaśnień dotyczącej poufności).

7. Odmowa preferencyjnego traktowania taryfowego

Umowa UE-Japonia przewiduje precyzyjne terminy i warunki, gdy organ celny kraju przywozu może odmówić preferencyjnego traktowania. Przepisy dotyczące odmowy (artykuł 3.24) odzwierciedlają etapy procesu weryfikacji prowadzonego przez organ celny, definiując dla każdego etapu podstawy prawne do odmowy preferencyjnego traktowania taryfowego.

Odmowa preferencyjnego traktowania taryfowego przez organ celny kraju przywozu jest możliwa, jeżeli na wniosek o przedstawienie informacji nie zostaną one przekazane lub kiedy przekazane informacje są niewystarczające do potwierdzenia pochodzenia produktu. Termin 'niewystarczające' nie jest zdefiniowany i podlega ocenie organu celnego kraju przywozu, ale musi być rozumiany jako racjonalnie niedostateczne.

Organ celny kraju przywozu nie odmawia preferencyjnego traktowania taryfowego, gdy importer, w odpowiedzi na wniosek o informacje zgodnie z artykułem 3.21(2), nie przedstawi żadnych innych dowodów niż oświadczenie o pochodzeniu. W takim przypadku, jeżeli dodatkowe informacje są konieczne, weryfikacja może być kontynuowana w ramach współpracy administracyjnej pomiędzy organami celnymi kraju wywozu i przywozu.

Terminy, po których organ celny kraju przywozu może odmówić preferencyjnego traktowania taryfowego:

Etap 1: 3 miesiące od daty wezwania importera do udzielenia informacji;

Etap 2a: 10 miesięcy od daty wniosku o pomoc administracyjną skierowanego do organów celnych kraju wywozu, chyba że organy te przekazały swoją opinię potwierdzającą pochodzenie produktów zgodnie z artykułem 3.22(4)(b);

Etap 2b: 3 miesiące od daty wezwania importera do udzielenia dodatkowych szczegółowych informacji.

IV. Poufność informacji

1. Wprowadzenie

Ustalanie pochodzenia produktu wymaga wiedzy na temat szczegółów procesu produkcyjnego, klasyfikacji taryfowej użytych materiałów, masy albo wartości niepochodzących materiałów lub innych danych używanych przy określaniu statusu pochodzenia finalnego produktu.

Ta wiedza często zawiera informacje, które mogą być poufne i ich ujawnienie może wyrządzić szkodę eksporterowi w jego działalności. Tymczasem organy celne kraju przywozu, żeby zdecydować o przyznaniu preferencji lub odmówić preferencyjnego traktowania taryfowego, muszą być w stanie otrzymać wystarczające informacje, żeby potwierdzić pochodzenie produktów. Czyni to ‘tajemnice handlowe’ istotnym aspektem stosowania preferencji w oparciu o pochodzenie produktów. W tym kontekście, należy odróżnić ujawnienie informacji importerowi przez eksportera i ujawnienie ich organom celnym przez eksportera czy importera. Sposób w jaki eksporter informuje importera o pochodzeniu produktu ma wpływ na procedurę weryfikacji, w szczególności na to jak weryfikacja jest przeprowadzana przez organy celne.

2. Relacje pomiędzy eksporterem i importerem

Za wyjątkiem możliwych zobowiązań kontraktowych, określenie w jaki sposób informacje dotyczące wytwarzania pochodzących produktów są udostępniane importerowi zależy od eksportera:

- gdy wniosek o preferencje jest oparty na **oświadczeniu o pochodzeniu** (artykuł 3.16(2)(b)), eksporter który sporządził oświadczenie, na kolejnych etapach weryfikacji pochodzenia prowadzonej przez organ celny kraju przywozu decyduje które informacje mogą być przekazane importerowi. Eksporter może zdecydować, że:
 - nie udostępni żadnych informacji, lub

- udostępni jedną lub więcej oczekiwanych zgodnie z artykułem 3.21(2) informacji;
 - w przypadku, gdy eksporter uzna, że informacje są poufne i nie mogą być udostępnione importerowi, może jedną lub więcej oczekiwanych zgodnie z artykułem 3.21(2) informacji udostępnić organowi celnemu kraju przywozu bezpośrednio, jak przewiduje to artykuł 3.21(4);
- gdy wniosek o preferencje jest oparty na **wiedzy importera** (artykuł 3.16(2)(b)) eksporter zgodził się już tym samym na udzielenie wszystkich koniecznych informacji importerowi, ponieważ informacje te muszą być dostępne dla importera w momencie wnioskowania o preferencyjne traktowanie taryfowe.

Eksporter sam więc decyduje jakie, jeżeli w ogóle, informacje dotyczące pochodzenia produktów mogą być udostępnione importerowi.

3. Relacje pomiędzy eksporterem i organem celnym kraju przywozu

Informacje udzielane importerowi przez eksportera określają sposób prowadzenia weryfikacji:

- gdy wniosek o preferencje jest oparty na **oświadczeniu o pochodzeniu** i eksporter decyduje się nie udzielać importerowi żadnych informacji ani bezpośrednio organowi celnemu kraju przywozu, wtedy wszystkie konieczne informacje, których wymagał organ celny kraju przywozu od importera na podstawie artykułu 3.21(2) muszą być uzyskane od organów celnych kraju wywozu w ramach współpracy administracyjnej;
- gdy wniosek o preferencje jest oparty na **oświadczeniu o pochodzeniu** i eksporter udostępni jedną lub więcej oczekiwanych zgodnie z artykułem 3.21(2) informacji poprzez importera lub bezpośrednio organowi celnemu kraju przywozu, może to pozwolić temu organowi potwierdzić status pochodzenia produktu lub przynajmniej ograniczyć ilość informacji, które byłyby uzyskiwane w ramach współpracy administracyjnej;
- gdy wniosek o preferencje jest oparty na **wiedzy importera**, procedura weryfikacji przeprowadzana przez organ celny kraju przywozu jest skoncentrowana na importerze i nie angażuje w żaden sposób eksportera i nie jest możliwe korzystanie ze współpracy administracyjnej.

4. Współpraca eksportera z organami celnymi

Jeżeli organ celny kraju przywozu wystąpi do organów celnych kraju wywozu o przekazanie informacji w ramach procedury określonej w artykule 3.22 (współpraca administracyjna), eksporter może zdecydować, zgodnie z artykułem 3.22(5), czy informacje, które przekazał organowi celnemu kraju wywozu mogą być udostępnione organom celnym kraju przywozu. Tym samym to eksporter samodzielnie decyduje jakie, jeżeli w ogóle, informacje mogą być udostępnione organowi celnemu kraju przywozu.

5. Prawa i obowiązki dotyczące poufności

Artykuł 3.25 Umowy zawiera szereg szczegółowych przepisów, żeby chronić poufne informacje otrzymane przez organy celne krajów wywozu i przywozu na podstawie rozdziału w sprawie reguł pochodzenia przed ich ujawnieniem i ogranicza ich wykorzystanie w ramach tego rozdziału. Nieprzestrzeganie tych przepisów, stanowi naruszenie obowiązków wynikających z Umowy UE – Japonia w ramach ich własnych przepisów dotyczących ochrony danych¹.

¹ W Japonii ustawa w sprawie ochrony danych osobowych (ustawa Nr. 57 z 2003) (tzw. "APPI") przewiduje porównywalną ochronę danych osobowych jak regulacje unijne (RODO)